

AZ ISKOLÁK KÜLKAPCSOLATAIRÓL

HEGEDŰS JÓZSEF ODÓ OSB

Fontos, hogy pedagógiai munkánk során megismerjünk egy másik kultúrát, egy másik gondolkodási, oktatási rendszert. A külföldi kapcsolatok lehetőséget teremtenek számunkra. (...) Az iskolák közötti kapcsolatok mindenképpen élővé teszik a nyelvoktatást. Az eddigi tankönyv ízű párbeszédeket végre felválthatják a konkrét kérdések és válaszok.

A 80-as évek végi ideológiai enyhülés egyik jele volt Magyarországon a világtérrel megjelölés. A nyugati utak egyszerre jelentették a közszükségleti cikkek gyors hiánypótlását és az eddig elzárt szellemi értékek mohó habzsolását. Egyre nagyobb figyelmet szenteltünk a külföldi oktatási rendszereknek is. A 2004-es Európai Unióhoz való csatlakozásunkat jól előkészítette ez a szellemi-kulturális cölöpverés. A kölcsönös utazások, a cserekapcsolatok jól példázták, hogy a gyakorlatot miként követhetik a politikusok megegyezései.

Miért kell fejleszteni a külkapcsolatokat? Miért jó egy iskolának, ha vannak testvériskolái? Ha szigorúan csak a nyelvgyakorlás szempontját nézzük, akkor inkább válasszunk a hazai nyelvkurzus-kínálatokból, mert azokon kisebb költséggel hatékonyabb eredményt tudunk elérni, mint a néhány napos csereutazáson. Egy ilyen kapcsolatrendszer sokkal több lehetőséget kínál egy egyszerű nyelvgyakorlásnál. Ezeket kell felfedezni és jól kiaknázni. Hogy mennyire lesz jó, dinamikusan fejlődő a külkapcsolat, ez már tőlünk függ. Nem a felsőbb szervek (minisztérium,

oktatási központok) fogják eldönteni, hogy mit szabad és mit nem. Az intézmény szellemi önállóságát is jól megélheti egy hosszú távon jól fenntartott kapcsolatban.

Mára a közigazgatásban egyre természetesebbé vált, hogy testvérvárosi kapcsolatokat létesítenek egymással a különböző települések. A kölcsönös utazások elsősorban kulturális kapcsolatteremtést jelentenek. A gazdasági kapcsolatok nehezen tudnak kibontakozni, az eltérő érdekeket csak ügyvelbajjal lehet közös nevezőre hozni. De talán nem is az a feladata egy partnerkapcsolatnak, hogy azonnal felmutatható gazdasági előnyt jelentsen a két félnek.

Fontos, hogy pedagógiai munkánk során megismerjünk egy másik kultúrát, egy másik gondolkodási, oktatási rendszert. A külföldi kapcsolatok lehetőséget teremtenek számunkra, hogy számos olyan kérdésre találjunk választ, amivel eddig még nem kellett bajlódniuk. A kísérletezésünk csak időt és energiát emésztene fel. A 70-es években gomba módra elszaporodó audiovizuális eszközök használata után

mára a külföldi oktatás a személyes kommunikációra helyezi a hangsúlyt. Nem attól lesz jó a nyelvtanítás, hogy plexi üvegketreche tereljük a diákat, és fülhallgatón keresztül hallgattatjuk vele a szöveget. Akkor érdekesnek tűnt, ma már sehol sem alakítanak ki ilyen nyelvi laborokat.

A kinti iskolák példáján találhatunk olyan megoldásokat, hogy a szenvedélybetegség megelőzésében milyen eredményeket értek el. A liberális élet-szemlélet számos olyan negatív példát szolgáltat mindenhol, ami maga után vonja, hogy csak közös összefogással lehet csekély eredményt elérni. A kapcsolatok ebben segíthetnek, akár jó oktatófilmek átadásában, akár megfelelő projektek, könyvek átvételében. Ez persze nem jelentene szolgálai másolást, hiszen nálunk mások a lehetőségek, de abban adhatnak ösztönzést, hogy egy-egy bevált módszer hazai kialakításán elgondolkodjunk és tegyünk is valamit.

Az iskolák közötti kapcsolatok mindeképpen élővé teszik a nyelvoktatást. Az eddigi tankönyv ízű párbeszédet végre felválthatják a konkrét kérdések és válaszok. Tanárnak, diáknak egyaránt hasznos, ha gyakorolja az idegen nyelvet. A diákok egy része most döbbenhet rá, hogy miért érdemes a nyelvórán tanulni. Aztán előjönnek a történelem, földrajz, népszokások kérdései is. Olyan a helyzet, mint *Széchenyi* angliai utazásakor: kint döbent rá, hogy magyar, ott szembesült az ország helyzetével, és hozott példamutató változásokat. Így a külföldi utazás egyszerre szolgálhatja a nyelvtudás

gyarapodását, illetve az igényes környezet kialakítását, stb.

Még mire jó egy ilyen külkapcsolat? Amikor diákok, tanárok nosztalgiázva visszaidéznek a „rég szép időköt”, mondanójukban mindig megjelenik az a motívum, hogy mikor milyen váratlan helyzeteket kellett megoldaniuk, akár ők fogadtak vendégeket, akár ők voltak vendégségben. Olyan hosszú távú élményeket lehet ilyenkor felhalmozni, amelyek évek múltán is megmaradnak, örömet és humort jelentenek majd a baráti beszélgetésekben.

A külkapcsolatok hátrányait sem szabad elfelejteni. Magyarországon mások a feltételek, mint Nyugaton, sok dolgot elleshetünk tőlük, de ezeket mégsem valósíthatjuk meg minden esetben.

A finanszírozás az első problémakör, amivel szembe kell néznünk. Nálunk esetleg pályázati pénzek megszerzése révén lehet valami kis támogatást kicsikarni, de ezek a támogatások is célirányosak, az esetleges utazásba tehát olyan elemeket is be kell emelni, amelyeknél „kilóg a lóláb” (pl. beszélgetést vagy közös programokat szervezni a hátrányos helyzetűekkel, stb.). A legtöbb magyar iskolának nagyon kevés mozgatható támogatása van az ilyen külkapcsolatokra. Megoldást jelenthet, ha a tehetősebb szülőkre terheljük ezen kiadásokat, de akkor esetleg épp a tehetséges és az arra érdemes diákok maradnak ki a programból, és megint azoknak kedvezne a szerencse, akiknek más téren is már komoly előnyük van. Nem lenne szerencsés, ha az ilyen test-

vércapcsolat tovább mélyítené a már meglévő gazdasági, társadalmi különbségeket.

Az sem egy lényegtelen szempont, hogy a vezetőtanárra mérhetetlen feladat hárul a cserekapcsolatban, és nem vakációzást jelent a fogadás. Évközben folyamatos kapcsolattartásra van szükség (néhány levélváltás, esetleg telefon), hogy ne hűljön ki a rendszer. Amikor pedig itt vannak a vendégek, akkor mindenről gondoskodni kell: elhelyezés, tartalmas programok, szabadidő, óralátogatás stb. Ezzel egy időben a vezetőtanárnak még a saját óráinak a helyettesítését is meg kell oldania. Egy partneriskola fogadása tehát az egész iskola feladata és ügye. Így, akik nem nyelvszakos kollégák, azok is részeseivé válnak e feladatoknak (közteherviselés).

Nagyon nehéz megszervezni a külföldi diákcsoport programjait. Az itt eltöltött időt felfoghatjuk kultúrmisszióknak, csak éppen nincs alap és érdeklődés, amire lehetne építeni. A kintiek közül sokan a magyarországi út programjából törlik a „tanulmányi” szót, és csak a pihenésre, kikapcsolódásra helyezik a hangsúlyt. El kell ismernünk, így nagyon nehéz nekik bármit is átadni, hiába van meg bennünk a lelkesedés és a nemzeti büszkeség.

A kiutazó és ott időt eltöltő tanárkollégák mindig büszkén megállapítják, hogy nálunk mennyivel színvonalasabb az oktatás és mennyivel nagyobb a diákok általános műveltsége. Volt már olyan, hogy a német irodalomórán a magyar diák adott használható

információt *Goethe*-vel kapcsolatban, és nem a német diák. A természettudományos ismeretekben pedig toronymagasan vezetünk. Viszont azt is észre kell vennünk, hogy nyelvismeretben, kommunikációban, véleményalkotásban a kintiek szerepelnek jobban. A kinti tankönyvek, szemléltetőeszközök begyűjtése ötleteket adhat egyes tárgyak itthoni tanításában.

HOGYAN TEHETÜNK SZERT PARTNERKAPCSOLATRA?

Ügyes-bajos kérdéseinkre ma már használható válaszokat kaphatunk a honlapokat böngészve. A világhálón egyre több olyan pályázat jelenik meg, amelyek támogatják a cserekapcsolatokat. Bátran élhetünk ezekkel a lehetőségekkel. Van egy másik megoldás is: ha településünk már rendelkezik testvérvárosi kapcsolattal, akkor az önkormányzat illetékesei tudnak felvilágosítást adni arról, hogy mikor jönnek legközelebb vendégek, és mikor lehet a vezetőjünkkel találkozni és felvetni egy esetleges cserekapcsolat lehetőségét. Arra is volt már példa, hogy egy iskola átadta az őt ért meghívást egy másik iskolának, mert nem akart még egy kapcsolatot fenntartani abból a nyugati országból. (Az is igaz, hogy angliai testvércapcsolat iránt nagy lenne a hazai érdeklődés, viszont az angol iskolák inkább német- vagy francia-, esetleg spanyolországi lehetőségeket keresnek, és nem a Kárpát-medencei után tolonganak. A tehetősebb magániskolák pedig már tengerentúli viszonylatban gondolkodnak.)

A KÜLKAPCSOLATOK MEGTERVEZÉSE

Ha beillesztjük az éves munkarendbe a cserekapcsolatot, akkor már az előző tanévben pontosan meg kell határozni, hogy mikor lesz az utazás illetve a fogadás időpontja. Így az augusztus végi konferencián már mindenki tudni fog róla (tervezhet, számíthat a programra, elfoglaltságra). Fontos szempont, hogy minél kisebb fennakadást jelentsen a tanításban az utazás vagy a vendégek fogadása, ezért célszerű valamilyik szünet közelébe programozni, mikor még nem indult be, vagy már a vége felé közeleg a tanítás. A külföldiek előszeretettel hívnak meg minket egy-egy jelesebb ünnepre, programra. Ez is egy jó szempont, maradandó emléket lehet szerezni.

Nagyon fontos, hogy legyen egy megbízott személy, aki egész évben ápolja a kapcsolatot. Nem jó, ha minden alkalommal mást nevez ki az igazgató e feladatra. Épp a tapasztalat segíthet, hogy néhány feladatot rutinszerűen végezzünk, a lehető legkevesebb energia-befektetéssel. Egy következő csoportnál meg lehet spórolni azt az időt, amit pl. az Országház megtekintéséhez szükséges címek és telefonszámok előkeresése igényelne, vagy az olyan információk begyűjtése, hogy hol lehet biztonságosan (a személyi poggyász sértetlenségét biztosító helyen) parkolni, vagy mosdót találni a belvárosban.

Az is nagyon fontos, hogy a kinti vezetőtanároknak is tudjunk mindig valami újat mutatni: a vendéglátónak tehát folyamatosan tájékozódnia kell a

hazai új lehetőségekről, az új létesítményekről, az izgalmas időszak kiállításokról, a különböző felújításokról, stb. Ha rendszeressé válik a cserekapcsolat, akkor bizonyos látnivalók egy idő után már nem olyan izgalmasak. Minden évben meg lehet tekinteni Budapesten a Mátyás templomot, de ezenkívül van még más érdekesség is a fővárosban. (Saját tapasztalatom, hogy a Holland heerleni város kis román temploma az ötödik alkalommal már nem adta azt a lenyűgöző élményt, mint először. Bár az ötödik csoporttal is ugyanolyan lelkesen megnéztem.)

A KÜLKAPCSOLATOK LEBONYOLÍTÁSA

Ha sikerült jól előkészíteni az utazást vagy a fogadást, és napokra lebontani az egyes programokat, akkor már nem jelent nagyobb problémát maga a lebonyolítás sem. Gondoljunk arra, hogy mennyire fontosak az első benyomások! Ha vendégül látunk egy külföldi csoportot, akkor a legapróbb részletekre is ki kell terjednie a fogadásnak: kik fogadják a csoportot; hol találkoznak először; a fárasztó utazás után jól esik egy kis frissítő vagy kávé; stb. (Még az sem felesleges, ha egy pillanatra ellenőrizzük a mosdó állapotát.) Nem hiányozhat a mosoly sem az arcunkról. *Szent Benedek* a *Regulájában* ezt így fejezte ki: „A monostorból sohasem hiányozhatnak a vendégek, és a vendéget úgy fogadjuk, mint magát Krisztust”.¹ Külföldön sokszor zászlóval, köszöntő sorokkal fogadják a vendégeket.

A hirdetőtáblán aztán néhány képet, feljegyzést fedezhetünk fel hazánkról.

Az érkezést követő reggel jó kézbe adni a programtervezetet. Nemcsak a napi elfoglaltságok legyenek rajta, hanem a legszükségesebb telefonszámok és címek is! Előfordulhat, hogy valaki eltéved, elszakad a többiektől, így viszont könnyen visszatalálhat.

A KÜLKAPCSOLATOK ÉRTÉKELÉSE

A cserekapcsolatot egy tartós, megújuló programnak kell tartani. Minden utazást (fogadást és vendéglátást) kövesse egy értékelés: Mit sikerült jól megvalósítani? Min kell legközelebb változtatni? Mit kell elkerülni? Jó, ha eltesszük a telefonszámokat, a címeket és esetleg a múzeumok nyitva tartását is, stb. Összegezzük a tapasztalatokat, s az ilyen beszélgetésekbe hasznos bevonni a vendéglátó szülőket is. Ők is kapjanak lehetőséget, hogy elmondhassák a véleményüket, mivel más helyzetben szerezhettek tapasztalatokat a vendégekről, mint mi. Nem mindig olyan egyszerű a vendéglátás során a hétvégére kiadott szabadprogramokat megszervezni. Ami a tanárnak könnyű, az a vendéglátó családnak már komoly elfoglaltságot jelent, esetleg komoly nyelvi nehézségeik adódtak. Az értékelést és megbeszélést kövesse egy képes beszámoló. Közös munkáról van szó, legyen közös az öröm is! Ma már egyre könnyebb színes, képekkel tarkított, egy utazást bemutató faliújságot készíteni. Bízassuk a diákokat, hogy írják le a

véleményüket, aztán a legjobban sikerült beszámolókból kiválaszthatjuk az arra érdemeseket, hogy az évkönyvbe ne csak fényképek, hanem rövid szöveges ismertetések is kerüljenek ezekről a programokról. Ezek fordítását aztán megküldhetjük a testvériskolának. Mindig érdekes és tanulságos olvasni a diákok beszámolóját. Néha egészen lényegtelen dolgok ragadják meg a figyelmüket, és az sem ritka, hogy éppen a számunkra fontos dologról nem ejtettünk szót.

A KÜLKAPCSOLATOK HÁTRÁNYAI, NEHÉZSÉGEI

Többéves tapasztalat után az is jól kirajzolódik, hogy nem felhőtlen és problémamentes egy ilyen külkapcsolat. A jelenlegi nyugati kultúra erősen dekadens jellegű. A mai fiatalokat többnyire a szórakozás, a kikapcsolódás, a kötöttség nélküli élet érdekli. Nagyon nehéz lekötni a figyelmüket, újat és érdekeset mutatni az idelátogatóknak. Azt a kérdést is feltehetjük, hogy vajon mi a kint tartózkodásunk alatt milyen programokban veszünk részt, mit tudnak és akarnak nekünk megmutatni. Itthon azt tapasztaljuk, hogy az átlag külföldi nem sokat hallott Magyarországról, nem tud mit kezdeni a magyar történelem, irodalom és kultúra kincseivel, mert nincs mihez kötnie.

Ma már a keresztény gyökerek is erőtlenebbek. Szomorú látni, hogy az egyházi iskolák is milyen heroikus küzdelmet folytatnak külföldön a szabad életgyakorlattal szemben.

A hozzánk látogatók mindig elismerően és egy kicsit irigykedve is nézik a vasárnapi diákmisére közösen vonuló öltönyös fiúkat. Egy pillanatra megízlelik a letűnt kor varázsos emlékét. Németországban nem kis gondot jelent, ha egy magyar diák vasárnap el akar menni a szentmisére, mert a vendéglátóknál ilyen program már régóta nem szerepel a családi életben. A portyázó magyarok kultúra-rombolását gyakran felemlgetik német nyelvterületen. Ezt a tényt nem tagadva ma inkább arról beszélek, hogy e portyázó magyarok leszármazottai ma templomba járnak heti rendszerességgel, őrzik és ápolják azt a kultúrát és keresztény hitet, amelyet a jóléti materializmus Nyugaton már kikezdett. Továbbra is vállalnunk és gondosan ápolnunk kell ezeket az értékeket a már közös Európában.

Nagy gondot jelent a vendéglátók itteni elhelyezése. A családok valóban nagy terhet vállalnak magukra, programokról, szállásról gondoskodnak. Szívüket-lelküket kiteszik, hogy a magyar konyha remekeivel kedveskedjenek a vendégeknek, de a más ízekhez szokott diákok jobbra csak piszkálgatják a magyaros ételeket, hiszen sokszor túl fűszeresnek és zsírosnak tartják azokat.

Vajon milyennek látják a magyar diákok a hozzánk látogató diákok viselkedését? Ez megint olyan „rázós kérdés”, ami mellett nem szabad elmenni. Nem biztos, hogy éppen a hétvégi programok megszervezésében kell élen járnia egy partnerkapcsolatnak. Ha belegondolunk, mi sem örülünk

annak, ha a magyar diákok – külföldről hazajöve – elsősorban a nyugati szórakozási lehetőségekről mesélnek, és olyan egyoldalú élményekről számolnak be itthon az osztálytársaknak, amelyek igazán felejthetők és lényegtelenek.

SAJÁT TAPASZTALATOK

A Pannonhalmi Bencés Gimnáziumot 1974-től ismerem személyesen: először diákként, majd 1988-tól tanárként. Példatáram ebből az intézményből kerül ki. Az intézmény sajátos helyzete miatt nehéz általánosítani. Mint a világörökség részét képező műemlék (egyházi és történelmi hely), mindenhol vonzza a látogatókat, diákokat és turistákat.

Az iskolában sikerült elérni, hogy egy-egy testvériskolának van egy-egy konkrét felelőse, aki ápolja, mélyíti a kapcsolatot. A csereprogramban a rendtársakon kívül a világi munkatársak is részt vesznek. Ha lehetőség adódik, újabb és újabb kolléga lehet kísérőtanár, így egyre szélesebb terület nyílik meg mindenki előtt. A szakos tanárok előszeretettel látogatják az órákat, beszélgetnek a szaktanárokkal.

Meschede – Königsminster (Németország – Észak-Rajna Vesztfália)

Idén lesz huszonöt éves ez a testvérkapcsolat. 1980-ban indult, és azóta is töretlenül tart. Ez köszönhető Eberhard Borghoff tanár úrnak, aki elég korán fantáziát látott a keleti nyitásban, és merte vállalni, hogy diákcsoportjaival

a vasfüggöny mögé merészkedjék. Hihetetlenül sokat tett ezért a kapcsolattért *Korzenszky Richárd* igazgató atyával együtt. Ez a kapcsolat is bizonyítja: ha van olyan személy, akit megigéz a magyar kultúra, történelem, akkor hosszú távú lesz a program; ha nincs, akkor Magyarország néhány utazás után csak egy fárasztó kötelesség lesz, ami előbb-utóbb a partnerség végét is jelenti.

A német iskolák cserekapcsolatát az adott tartományok bőkezűen támogatják. Viszont az utazás időtartamát és a létszámot ehhez a támogatási összeghez kell igazítaniuk. A 40 főre méretezett és 10 napot igénybe vevő út komoly szervezési erőpróbát jelent. Nem mindig megoldott, hogy a német diákokat ki és hogyan felügyeli, és hogy az esetleges fegyelmi problémákat ki vállalja fel. A külön autóval érkező tanárok azon a véleményen vannak, hogy ők is vakáción vannak, nem kötelességük a fegyelmezés.

Aztán a szabadidő látszólag ártatlan formája is komoly jogi kérdéseket vet fel. A nemrég elkészült győri termálvizet csak akkor látogatható közösen, ha német úszómester is tagja a csoportnak, és vállalja a bármilyen baleset nyomán előforduló jogi következményeket. (Ha nincs fürdés, nincs baleset, nincs jogi kockázat, igaz nincs közös élmény sem. Ez már uniós bürokrácia, erre is fel kell készülnünk!)

Vajon mit lát a magyar diák a németországi iskolában? Egy fővárosi igazgató (matematikus) így számol be erről²: „Meglepő volt viszont a tanításnak a miénknél alacsonyabb színvonala: ma-

tematikából például még a hazai esti gimnáziumi terhelésnél is kevesebbet adnak. Egy ottani viszonylatban jónak számító bemutató matematikaórán egy egyszerű kétismeretlenes egyenletet oldottak meg: $3x+2y=1$ és $7x+5y=4$. Ez a megoldás tartott negyvenöt percig, igaz, olyan lassú és alapos volt, hogy még a leggyengébb is megértette. A viszonylag alacsony oktatási színvonalnak fő oka nagyrészt a tanulók minősíthetetlen fegyelme. Bizony nehéz lehet leadni a tananyagot, ha a gyerek végigdiskurálja az órát, kérdés nélkül kimegy a WC-re...”

Viszont az is igaz, hogy nem leplezett irigykedéssel olvashatunk arról, hogy milyen biztos a pénzügyi háttér a német iskolákban: „Ha egy iskola a tervezett költségvetést legfeljebb tíz százalékkal túllépi, az nem katasztrófa, a fenntartó szó nélkül kifizeti a normán felüli részt.” A felületes olvasó figyelmét elkerülheti néhány, a délutáni elfoglaltságról szóló bekezdés, ami esetleg számunkra kedvezőtlen lenne, ha átvennénk. Ezért ezt is szeretném idézni: „A tanár mindig az iskola rendelkezésére áll, ottlétünkör egy értekezlet este fél nyolckor kezdődött, és kilenckor még javában tartott, közben senki nem türelmetlenkedett, nem nézte az óráját.” (Vajon ilyen mikor lehetne megcsinálni Magyarországon büntetlenül? – kérdezhetné egy itthoni iskolaigazgató.)

Melk (Ausztria)

A közös múlt és az eltérő fejlődés sok érdekességet tartogat mindannyiunk

számára. A több mint tízéves cserekapcsolat szintén annak köszönheti a maradványát, hogy van felelős vezetője. *Elvéd* atya szervezi meg a kiutazásokat, és ő is fogadja az osztrák vendégeket. Ezek az utak általában rövidebb tartózkodást tesznek lehetővé, de volt már arra is lehetőség, hogy néhány diákunk kint dolgozzon (vagy a kolostor kertészetében segítettek, vagy a turisták kalauzolásában).

Heerlen (Hollandia)

Bernardinus College ferences alapítású iskola 1989-ben keresett katolikus iskolát Győr környékén. Így jutott el *Martin van der Weerden* történelem szakos tanár, igazgatóhelyettes Pannonthalmára. A holland vezetőtanár megint jó példa arra, hogy ha valaki elkötelezett a magyar ügyben, akkor hosszú távú cserekapcsolatra lehet felkészülni. Irigylésre méltó volt látni és hallani, hogy a németalföldi diákok milyen könnyedén tudnak angolról németre váltani, sőt még franciára is. A nyelvtanulásban jó példát mutattak nekünk, hogy milyen célt kell elérni. Ugyanakkor az iskola története jól példázza azt is, hogy a szekularizáció miként mutatkozik meg az iskolában. Amikor első alkalommal kint jártunk, még láttunk barna reverendás ferences tanárokat, a legutolsó alkalommal már azt tapasztaltuk, hogy a rend az iskola melletti rendházat is kénytelen volt eladni. Ez számunkra is figyelmeztető jel arra nézve, fenn tudja-e tartani keresztény légkörét egy iskola akkor is, ha már nincsenek rendtagok a tanári karban.

Annak ellenére, hogy Hollandiát úgy szoktuk elkönyvelni, mint liberális ország, a testvériskolánk diákjaival nem volt gond. Egy válogatott társaság látogatott ide. Az öt fiú és öt lány elég kis csoportnak bizonyult, viszont ez megkönnyítette a pesti illetve vidéki szálláskérést. Azért jöttek ilyen kevesen, mert csak azok jöhettek, akiket a történelemtanár meghívott, és akik előtte rendszeresen részt vettek a történelemórákon (tehát hallott már a Monarchiáról és a fontosabb történelmi eseményekről is).

Megszűnt kapcsolatok

Vannak olyan partnerkapcsolatok, amelyekről már csak múlt időben beszélhetünk, mert nem bizonyultak tartósnak: a kezdeti nagy lendület pár év alatt kifulladt, és nem követte több csereutazás. Így jártunk a párizsi Saint Charles vagy a veronai iskolával. A dél-angliai Downside iskola is nagyvonalú gesztust tett még a 80-as években, amikor felajánlotta egy diákunknak, hogy egy trimesztert tölthet náluk. Nem tudni, hogy milyen okok miatt, de mára ez a felkérés elfelejtődött. (Valószínű, hogy az ottani csökkenő létszám nem ad olyan elegendő bevételt, hogy fedezni tudják egy magyar diák kint tartózkodását.)

Eddig jobbára csak a nyugat-európai iskolákról volt szó, ezek lehetőségeit taglaltuk. Kötelességünk viszont a határainkon kívül lévő magyar iskolákról is említést tenni, hiszen nagyon sok kiaknázatlan lehetőséget rejtenek.

ÚJ LEHETŐSÉGEK, ÚJ FELELŐSSÉG: A KELET-EURÓPAI, HATÁRAINKON TÚLI MAGYAR ISKOLÁK

„Komp-ország vagyunk – kelet és nyugat között” – mondja *Ady Endre*. A határainkon kívül élő magyar iskolákat nekünk kell felvállalni és felkeresni. Mérhetetlen nagy lehetőséget jelenthet számukra a mi segítő szándékunk és érdeklődésünk. Sajnos a globalizáció a határainkon túli magyar kultúrát is egyre jobban elnyomja: csökken az olvasási kedv, s helyette előtérbe kerül a televízió. Ennek ellenére életbevágóan fontos, hogy a jelenlétünkkel, illetve az utazásokkal segítsünk a magyarlakta vidékek iskoláinak helyzetén. Számukra a személyes barátság adhatja meg azt a támogatást, amelyet a nagypolitikától nem kapnak meg önző és kicsinyes szempontok miatt. Számukra felbecsülhetetlen értéket jelenthet azoknak a tankönyveknek az összegyűjtése és átadása, amelyekre nálunk már nincs szükség. (Az azért fontos, hogy ezek a kiadványok mentesek legyenek az 1989 előtti ideológia terhes béklyójától!) Épp a személyes kapcsolatok segíthetik őket abban, hogy informálódni tudjanak az egyes tudományágak legújabb kutatási eredményeiről, illetve segíthetnek bennünket annyiban, hogy felhívják a figyelmünket olyan szellemi értékekre, amelyeket mi már kezdenénk elfeledni. A magyar történelem és irodalom hősei így talán még elkerülhetik a végvári harcosok sorsát.

Az is nagyon hasznosnak bizonyul, ha egy magyarországi tanulmányi kiránduláson résztvevő kollégával veszük fel a kapcsolatot.

Pannonhalmán egyre tartósabb lesz az a hagyomány, hogy a Szent Márton napi jótékonysági gyűjtésen befolyó adományokat valamelyik rászoruló, Kárpát-medencei magyar iskola kapja (Erdély, Kárpátalja). Az adományt aztán egy küldöttség viszi el és adja át. A legutolsó alkalommal, 2005. március 11-én járt a küldöttség Karácsván és adta át a Görög Katolikus Líceum vezetőjének, *Marosi István* atyának az adományokat.³

VÉGSŐ KÖVETKEZTETÉSEK

Ma már nem vagyunk „szegény keleti üldözöttek”. Az elmúlt évek arra is jók voltak, hogy a szabadabbá váló utazások révén változtassunk ezen a régi képen. Egyenrangú partnerek, megbecsülést kivívható felek lehetünk, ha a nyelvi akadályokat, a ma még bátortalan kommunikációnkat leküzdjük. Vannak olyan értékeink, amelyeket meg kell őriznünk, mert épp Európa válik szegénnyé azáltal, ha kivész belőle a hazaszeretet, az erkölcs és a keresztény érték. A nyugati életfelfogás és oktatási forma, akár tetszik, akár nem, lassan és erőteljesen halad kelet felé. Jó a nehézségekre előre felkészülni, hogy ne váratlanul érjen minket a megváltozott világ új kihívása, hanem a kellő időben megfelelő választ tudjunk rá adni. Ebben segíthetnek az élő cserekapcsolatok, a testvériskolák.

Összefoglalásként pedig *Korzenszky Richárd* atya gondolata álljon itt a testvérkapcsolatok fontosságáról: „1981 óta a világ megváltozott. A határok jelképekké váltak. A kapcsolatoknak azonban tovább kell élni. Mert kölcsönösen szükségünk van egymásra. Szükségünk van arra, hogy táguljon a horizontunk, és a barátságok által gazdagodjék emberségünk.”⁴

JEGYZETEK:

- ¹ *Szent Benedek Regulája*, Bencés Kiadó, 1995, 53. fejezet (A vendégek fogadása).
- ² Sümegh László: *Világkép – Más* (válogatott tanulmányok, tárcák), Sásdi Kiadó és Nyomda Kft., Budapest, 2004.
- ³ *Bencés Hírlevél*, 2005. tavaszi száma, 10. o.
- ⁴ Korzenszky Richárd: *Meschede 1981–2001: Meschede és Pannonhalma kapcsolatának húsz éve*, in: *A Pannonhalmi Bencés Gimnázium évkönyve 1999–2001*, 125. o.

Hargitai Beáta: Beteljesedve